

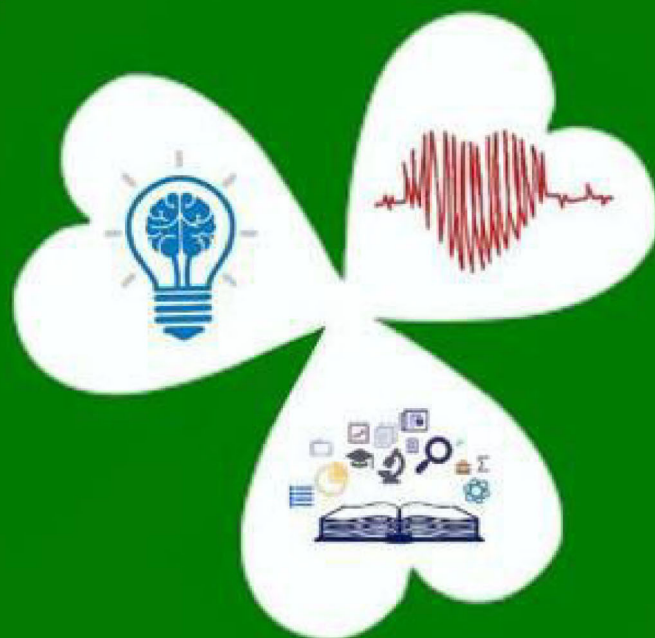
Наукові перспективи
Видавнича група

ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ НАУКИ

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "МЕДИЦИНА"

№11(16)2022

Все буде Україна!

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська організація
«Християнська академія педагогічних наук України»**

**Громадська організація «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів
з духовно-морального виховання»**

*за сприяння громадської наукової організації
«Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління»*

«Перспективи та інновації науки»

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

Випуск № 11(16) 2022

Київ – 2022

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Public organization "Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine"

**Public organization "All-Ukrainian Association of Teachers and
Psychologists of Spiritual and Moral Education"**

*with the assistance of the public scientific organization
"Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration"*

"Prospects and innovations of science"

(Series "Pedagogy", Series "Psychology", Series "Medicine")

Issue № 11(16) 2022

Kiev – 2022

«Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)»: журнал. 2022. № 11(16) 2022. С. 367

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021 № 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології та педагогіки

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 17.10.2022, № 2/10-22)

Журнал видається за активної підтримки Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан) та КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м. Києва"

Журнал заснований з метою розвитку наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні, за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку психології, педагогіки та медицини. Видання розраховано на науковців, викладачів, педагогів-практиків, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти, громадсько-політичних діячів.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Голова редакційної колегії:

Жукова Ірина Віталіївна

кандидат наук з державного управління, доцент, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», виконавчий директор президії громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Головний редактор: Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

Заступник головного редактора: Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна);

Заступник головного редактора: Жуковський Василь Миколайович — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови Національного університету "Острозька академія" (Рівне, Україна).

Редакційна колегія:

- **Бахов Іван Степанович** — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- **Балахтар Катерина Сергіївна** - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)
- **Бартенєва Ірина Олександрівна** - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- **Біляковська Ольга Орестівна** — доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, Україна)
- **Васильєв Авер'ян Григорович** - доктор філософії (з медицини) PhD, медичний директор країн Перської затоки, GlaxoSmithKline (Дубай, ОАЕ)
- **Вергун Андрій Романович** – доктор медичних наук, доцент кафедри сімейної медицини, лікар-хірург вищої категорії, антиплагіатний експерт, старший інспектор наукового відділу, відповідальний за виявлення плагіату в наукових і навчально-методичних працях Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (Львів, Україна)
- **Вовк Вікторія Миколаївна** - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Сташіца в Пилі (м. Піла, Польща)
- **Гвождєвіч Сильвія** — кандидат наук, Державна професійна вища школа ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща)
- **Головач Наталя Васиївна** — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- **Гречановська Олена Володимирівна** – доктор педагогічних наук, професор кафедри філософії та гуманітарних наук Вінницького національного технічного університету (Вінниця, Україна)
- **Гудзенко Ганна Володимирівна** — кандидат медичних наук, асистент кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)
- **Гуменикова Тамара Рудольфівна** — доктор педагогічних наук, професор, директор Придунайської філії Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- **Дерстуганова Наталя Вікторівна** - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету (Запоріжжя, Україна)
- **Долгова Олена Миколаївна** - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Педагогіка»

Бержанір А.Л. <i>ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ РНД ПРОГРАМ</i>	10
Бялик О.В. <i>ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ</i>	19
Волобуєв В.В. <i>РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПЕРЕВІРКИ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ДО ПРОЄКТНОГО УПРАВЛІННЯ</i>	28
Гадяк І.В. <i>ІНТЕГРАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАРМАЦЕВТІВ</i>	36
Грамастик Н.В. <i>ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ФАКТОР УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ПРИРОДНИЧИХ НАУК</i>	46
Гродзь Н.М. <i>ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ SOFT SKILLS У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ</i>	52
Дюжикова Т.М., Бальоха А.С., Чепелюк А.В. <i>ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗВО В УМОВАХ ВІЙНИ</i>	58
Ковтун Л.О., Гришук М.І., Двудят-Лешневська І.С. <i>ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	67

СЕРІЯ «Педагогіка»

УДК 37.013.73

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-11\(16\)-10-18](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-11(16)-10-18)

Бержанір Анатолій Леонідович кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціальних і правових дисциплін, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, 20301, тел.: (04744) 3-45-82, <https://orcid.org/0000-0002-3224-5008>

СУТНІСТЬ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ PhD ПРОГРАМ

Анотація. У статті показано актуальність формування навичок проєктної діяльності у здобувачів PhD програм з метою їх належної науково-професійної підготовки. У системі вищої освіти це завдання є значущим, оскільки продуктивне засвоєння професійних знань, умінь, навичок, соціально-професійний особистісний розвиток майбутніх фахівців, формування цілісної системи їхньої фахової компетентності є визначальними завданнями процесу підготовки майбутніх докторів філософії.

Обґрунтовано, що у науковій літературі з поняттям проекту пов'язується процес здійснення комплексу цілеспрямованих заходів щодо створення нового продукту чи послуг. Діяльність, яка виконується протягом відповідного періоду з використанням фінансових, матеріальних, трудових ресурсів є мотивованою, доцільною, тобто спрямована на досягнення конкретних матеріальних чи духовних результатів.

Визначено, що під час формування системного мислення здобувачів та розвитку вміння реалізовувати у практичній діяльності цілісні завдання проєктної діяльності, що потребують застосування комплексу інтегральних знань, велику роль відіграє встановлення міждисциплінарних зв'язків, зокрема, інтеграція знань з філософії, соціології, педагогіки, психології.

Досліджено особливе значення для підготовки здобувачів PhD програм набуття умінь з обґрунтування доцільності наукового проєкту та розуміння необхідності його планування як складової управління ними. Це досягається шляхом усвідомлення характеристик основних стадій ініціації проєкту, сутності та опрацювання його концепції, компонентів оцінки внутрішніх чинників тощо.

Встановлено важливість для майбутніх докторів філософії педагогічної підтримки їх особистісної мотивації до оволодіння навичками проєктної

діяльності. Оптимальною є така професійна діяльність викладачів, яка здійснюється у формі взаємодії з ними і спрямована на усвідомлення особистісних начал проектної діяльності як цінності. Це забезпечує для здобувачів на основі використання їх потенційних можливостей здійснення активних дій з організації проектної діяльності.

Ключові слова: проектна діяльність, здобувачі PhD програм, науково-педагогічні працівники, науково-професійна підготовка, науковий проєкт, концепція проєкту, управління науковими проєктами.

Berzhanir Anatolii Leonidovych Candidate of Sociological Sciences, Associate Professor of the Department of Social and Legal Disciplines, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Sadova St., 2, Uman, 20301, tel.: (04744) 3-45-82, <https://orcid.org/0000-0002-3224-5008>

THE ESSENCE OF THE PROCESS FOR FORMATION OF PROJECT ACTIVITY SKILLS IN PHD PROGRAM BENEFICIERS

Abstract. The article shows the relevance of developing the skills of project activities among applicants for PhD programs for the purpose of their proper scientific and professional training. In the system of higher education, this task is significant, since the productive assimilation of professional knowledge, skills, social and professional personal development of future specialists, the formation of an integral system of their professional competence are the defining tasks of the process of preparing future doctors of philosophy.

It is substantiated that in the scientific literature, the concept of a project is associated with the process of implementing a set of targeted measures to create a new product or service. Activities performed during the relevant period using financial, material, labor resources are motivated, expedient, that is, aimed at achieving specific material or spiritual results.

It has been determined that in the formation of systemic thinking of applicants and the development of the ability to implement in practice the integral tasks of project activities that require the use of a complex of integral knowledge, the establishment of interdisciplinary connections plays an important role, in particular, the integration of knowledge in philosophy, sociology, pedagogy, psychology.

The special importance for the preparation of PhD applicants of programs of acquiring the skills of applicants from the justification of the feasibility of a scientific project and understanding the need for its planning as a component of their management has been studied. This is achieved by understanding the characteristics of the main stages of project initiation, the essence and development of its concept, the components of the assessment of internal factors, etc.

The importance for future doctors of philosophy of pedagogical support of their personal motivation to master the skills of project activity has been

established. Such activity of teachers is optimal, which is carried out in the form of interaction with them and is aimed at understanding the personal principles of project activity as a value. This provides for applicants based on the use of potential opportunities for the implementation of active actions to organize project activities.

Keywords: project activity, PhD program applicants, scientific and pedagogical workers, scientific and professional training, scientific project, project concept, scientific project management.

Постановка проблеми. Кардинальні трансформації соціально-економічних засад діяльності держави, а також обумовлені ними нові тенденції розвитку освіти вимагають значних змін у підготовці науково-педагогічних працівників. Вони повинні мати здатності не тільки простої трансляції знань, формування умінь та навичок, але і самостійного, творчого підходу до вирішення різноманітних педагогічних проблем.

Потреба формування сучасних педагогів визначається, з одного боку, гуманістичним змістом освіти, а з іншого – інноваційними процесами суспільного розвитку. Сучасна соціальна ситуація спрямовує освіту на творення особистості, яка здатна діяти нестандартно і винахідливо.

У системі вищої освіти ці аспекти значно актуалізуються, оскільки продуктивне засвоєння професійних знань, умінь, навичок, соціально-професійний особистісний розвиток майбутніх фахівців, формування цілісної системи їхньої фахової компетентності є визначальними завданнями процесу підготовки майбутніх докторів філософії.

Проведені наукові дослідження показують, що система вищої освіти та її спрямованість на інновації не тільки впливають на становлення педагогічної культури майбутніх педагогів, але й на формування у них креативного способу мислення. Це забезпечує їх адаптацію до мінливих соціальних та інформаційних умов педагогічної діяльності. У цьому напрямку сформоване вміння готувати і реалізовувати різноманітні проекти, які відповідають встановленим вимогам є одним із значущих критеріїв професійної готовності педагогів до майбутньої діяльності.

Актуальність дослідження, таким чином, обумовлена сучасними соціально-економічними умовами, які кардинально змінюють вимоги до професійної підготовки фахівців. Потреба у педагогах-професіоналах, здатних до самореалізації, передбачає підвищення готовності здобувачів PhD програм до здійснення проєктної діяльності. Це завдання особливо актуальне для майбутніх науково-педагогічних працівників, для яких вміння здійснювати наукове проєктування є важливою складовою виконання ними професійних обов'язків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових працях В. Андрущенко, В. Астахової, М. Згуровського, І. Зязюна, І. Каленюк, В. Кременя, В. Кудіна, В. Кушерця, С. Ніколаєнка, Н. Ничкало, В. Огнев'юка,

О. Пометун, С. Сисоєвої, О. Сухомлинської, П. Таланчука, В. Шинкарука та ін. розроблено концептуальні засади модернізації вітчизняної системи освіти, у тому числі і вищої, на основі поєднання вітчизняних традицій навчання і виховання з інноваційністю.

Сутність процесу проектування у сфері педагогіки, а також теоретичні засади проектної діяльності досліджували А. Вдовиченко, А. Касперський, О. Коберник, В. Радіонова, О. Савченко, В. Сидоренко, А. Терещук, Л. Хоменко І. Шендрик та інші науковці.

У науковому доробку Т. Башинської, Л. Ващенко, Л. Даниленко, О. Зосименко, С. Ізбаш, Н. Матяш, В. Паламарчук, М. Пелагейченка, О. Пехоти, Л. Пироженко, Є. Шиянкової, С. Ящука та інших учених обгрунтовано значущість і логіку педагогічного проектування, специфіку здійснення проектної діяльності в освітньому процесі тощо.

Разом з тим, якісна професійна підготовка майбутніх докторів філософії обов'язково має передбачати комплекс теоретичних знань, практичних умінь, необхідних для їх інноваційної, творчої діяльності. Тому потребують наукової інтерпретації питання формування у них на засадах системності та цілісності навичок проектної діяльності. Розробка фундаментальних теоретичних і ефективних методичних підходів до освітнього процесу у цьому аспекті слугуватиме підвищенню рівня підготовки науково-педагогічних працівників.

Метою статті є дослідження особливостей та механізмів процесу формування навичок проектної діяльності у здобувачів PhD програм як складової їх теоретичної і практичної підготовки до науково-педагогічної діяльності.

Виклад основного матеріалу. За допомогою проектно-орієнтованого підходу різноманітні соціокультурні, у тому числі і педагогічні, системи можна обгрунтувати і створити, виходячи із їх мети та основних завдань. Забезпечення науково визначених і розрахованих параметрів проекту дає можливість значно розширити ефективність такої цілеспрямованої діяльності.

З поняттям проекту пов'язується процес здійснення комплексу цілеспрямованих заходів щодо створення нового продукту чи послуг у рамках встановлених бюджету, часу та якості. Можна стверджувати, що будь-яка діяльність, яка виконується протягом відповідного періоду з використанням фінансових, матеріальних, трудових ресурсів є доцільною, тобто спрямована на досягнення певних результатів.

Проекти завжди спрямовані на досягнення цілей – отримання конкретних результатів. Саме цілі є рушійною силою проекту, і всі зусилля щодо його планування та реалізації робляться для того, щоб вони були досягнуті. Проект, як правило, передбачає комплекс взаємопов'язаних цілей. Їх точне визначення і формулювання є обов'язковою передумовою реалізації поставлених завдань.

Науковець О. Ловка вважає [1], що потрібно розрізняти поняття проектування і проектної діяльності. Під проектуванням розуміють створення

певної мисленнєвої конструкції – проекту, яка не містить процесів реалізації цих ідей у життя, а проектна діяльність «містить окрім конструювання творчих ідей та рішень і образів об'єктів (як одного із своїх етапів – проектування), ще й компоненти втілення цих ідей у життя, практичні та комунікативні дії, операції з реалізації проекту, тобто дії з виготовлення реального продукту або послуги. На думку Т. Комар [2], поняття «проектна діяльність» розглядається у двох аспектах:

1) як процес розробки окремими педагогами або колективами теоретичних моделей – освітніх програм і методик їх реалізації, цілей і конструктивних схем досягнення;

2) як проектна діяльність студентів – складова навчальної діяльності, підпорядкована певним організаційним засадам.

На наш погляд, варте уваги визначення проектної діяльності, що витлумачує професор О. Коберник як специфічного виду діяльність, спрямована на створення суттєво нових продуктів, котрі є результатом творчих пошукових зусиль особистості або колективу [3, с. 14].

Проектною можна називати таку діяльність, яка має такі основні характеристики:

- спрямована на досягнення конкретної мети і потребує координації взаємозалежних дій та поведінки її учасників;
- вона є унікальною та неповторною;
- має комплексний характер, що визначає її цілісність і завершеність;
- має визначений часовий вимір;
- має фінансові, матеріальні, трудові обмеження у процесі виконання комплексу передбачених робіт.

Сучасні вимоги до професійної діяльності науково-педагогічних працівників окреслюють особливості організації освітнього процесу підготовки майбутніх докторів філософії. Найголовнішою метою тут є розв'язання двох взаємозалежних завдань: по-перше, забезпечувати цілісний, соціально значущий розвиток особистості педагога з кращими моральними і громадянськими якостями і, по-друге, сприяти формуванню його професійних характеристик [4].

В Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини в освітньо-науковій програмі підготовки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня зі спеціальності 032 Історія та археологія передбачено вивчення навчальної дисципліни «Управління науковими проектами» [5].

Метою її вивчення є: набуття здобувачами комплексу теоретичних знань, практичних умінь і навичок для здійснення ефективного управління науковими проектами; формування компетентностей у галузі дослідницько-інноваційної та проектної діяльності; формування професійних компетентностей у відповідності до освітньо-наукової програми.

Освітньо-науковою програмою визначено, що процес становлення навичок проєктної діяльності у майбутніх докторів філософії відбуватиметься на основі формування системи компетентностей:

1. Загальні компетентності (ЗК).

ЗК 01. Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері історії та археології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК 02. Знання і розуміння предметної області історії та археології.

2. Спеціальні компетентності (СК).

СК 02. Здатність розробляти та реалізовувати власні науково-дослідні проєкти, які дозволяють розв'язувати значущі наукові, соціальні, культурні, етичні проблеми і дають можливість переосмислювати існуюче або створювати нове знання.

СК 05. Здатність визначати рівень об'єктивності фактологічної основи в різних видах джерел і академічних текстів, встановлювати та оцінювати достовірність та репрезентативність інформації.

СК 08. Здатність глибоко аналізувати та порівнювати різноманітні теорії, концепції, гіпотези в межах предметної сфери наукового дослідження, глибоко розуміти специфіку сучасного понятійного апарату, пропонувати адекватні висновки та пропозиції.

СК 10. Здатність застосовувати на практиці принципи комплексного дослідження в історії, археології та інших гуманітарних науках як провідного засобу для розв'язання комплексних наукових проблем в історичній сфері.

Програмними результатами навчання за дисципліною (ПРН) мають бути:

ПРН 01. Використовувати сучасні теоретичні та методологічні досягнення історичної науки.

ПРН 06. Застосовувати сучасні методології, методи та інструменти педагогічної та наукової діяльності за фахом.

ПРН 11. Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проєкти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями [5].

До структури цієї навчальної дисципліни входять теми, у яких обґрунтовуються теоретико-методичні засади управління науковими проєктами, а також технологічно-управлінські принципи і механізми проєктної діяльності.

Основами для фундаментального формування навичок проєктної діяльності у здобувачів PhD програм є розуміння ними структури наукового проєкту та змісту його основних частин, процедури генерування ідеї проєкту, стадій та етапів розробки науково-дослідницького проєкту.

У формуванні системного мислення здобувачів та розвитку уміння реалізовувати у практичній діяльності комплексні завдання проєктної

діяльності, що потребують застосування комплексу інтегральних знань, велику роль відіграє встановлення міждисциплінарних зв'язків, зокрема, інтеграція знань з філософії, соціології, педагогіки, психології. Так, під час вивчення теми «Середовище управління проектами» звертається увага на сутність розробки концепції соціально-педагогічного проекту: ініціації проекту, формування ідеї проекту, попередньої апробації цілей і завдань проекту, передпроектних досліджень перспектив виконання проекту тощо. Для цього необхідно мати знання і розуміння філософських основ методології наукового пошуку, а також соціологічних підходів до аналізу суспільних процесів та особливостей психолого-педагогічного впливу на вихованців.

Динаміка сучасних освітніх технологій передбачає набуття умінь здобувачів з обґрунтування доцільності наукового проекту та розуміння необхідності його планування як складової управління ними. Це досягається шляхом усвідомлення характеристик основних стадій ініціації проекту, сутності та опрацювання його концепції, компонентів оцінки внутрішніх чинників тощо.

У процесі проектної діяльності, вказує І. Чистовська [6], у студентів формуються уміння та навички проектування майбутньої педагогічної діяльності; розвиваються комунікативні здібності, коли обговорюються творчі завдання, організуються консультації науково-педагогічних працівників, захищаються власні ідеї; особистісні – креативність, гнучкість мислення; соціальні – толерантність до думки інших, здібності до колективної діяльності тощо. Це дозволить, на нашу думку, здійснювати їм педагогічну діяльність на високому рівні педагогічної компетентності.

Вивчення навчальної дисципліни «Управління науковими проектами» передбачає здобуття знань із концептуальних засад системи управління проектами, зокрема, управління якістю, управління ризиками, управління комунікаціями та інформаційним забезпеченням проекту, а також особливостей формування і діяльності наукової проектної команди.

Проектні уміння передбачають застосування теоретичних знань основ проектування у поєднанні з вузькопрофесійними предметними знаннями з практики в процесі здійснення проектної діяльності. Кожне проектне уміння може розглядатися як певна сукупність інтелектуальних і практичних дій, цілеспрямованих і взаємозв'язаних, виконуваних в певній послідовності. І хоча зміст кожного проектного уміння є відносно стійким, виконання кожної дії в практичній проектній діяльності студента залежить від конкретних умов. Свідома проектна діяльність – це сукупність алгоритмічних, прогнозованих дій, заснованих на осмисленні мети проекту, способів його реалізації, принципів вибору цих способів. Саме глибока теоретична основа додає проектним умінням цілеспрямований рефлексивний характер [7].

Ефективність оволодіння майбутніми педагогами системою умінь і навичок проектної діяльності може бути забезпечена за умов, якщо:

– процес становлення готовності майбутніх педагогів до управління проектами будується на основі освітньо-наукової програми поетапно, забезпечуючи оволодіння ними відповідними педагогічними технологіями;

– впроваджено систему комплексного навчально-методичного забезпечення освітнього процесу як передумови якісного професійного навчання, загальнопрофесійної, предметної та методичної підготовки здобувачів;

– створено необхідні педагогічні і психологічні передумови формування готовності науково-педагогічних працівників до проектної діяльності.

Важливе значення має педагогічна підтримка особистісної мотивації здобувачів до оволодіння навичками проектної діяльності. Мова тут йде про таку діяльність викладачів, яка здійснюється у формі взаємодії з ними і спрямована на усвідомлення особистісних начал проектної діяльності як цінності. Це забезпечує для здобувачів на основі використання їх потенційних можливостей здійснення активних дій з організації проектної діяльності.

Висновки. Проектна діяльність здобувачів PhD програм є важливою складовою частиною їх професійної компетентності, яка формується протягом усього періоду навчання. Належний рівень теоретичної і практичної підготовки майбутніх докторів філософії можливий за умови підтримки стійкої мотивації до організації проектної діяльності та усвідомлення ними значущості системного підходу до управління нею.

Актуальним завданням університетського освітнього процесу є забезпечення цілісності та системності у здобутті здобувачами фундаментальних знань, практичних умінь і навичок щодо концептуалізації підходів до визначення сутності реалізації проектної діяльності.

Подальший розвиток наукових досліджень у цьому напрямку сприятиме забезпеченню організації оптимального впливу на процес підготовки фахівців вищої кваліфікації на основі інтеграції освіти і науки для його інтенсифікації, ефективності та інноваційності.

Література:

1. Ловка О. В. Фактори ефективності групової проектної діяльності студентів. URL: www.newlearning.org.ua/sites/default/files/praci/Tezy-konfer-2010/lovka.doc (дата звернення: 3.10.2022).
2. Комар Т. В. Методологія проектної діяльності: теоретичний аспект. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2013. №2(8). С. 102–107. URL: file:///D:/Downloads/Znpkhist_2013_2_21.pdf (дата звернення: 5.10.2022).
3. Коберник О. М. Проектна технологія: можливості застосування в освіті. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2012. Вип. 36. С. 11–18.
4. Бержанір А. Л. Формування філософсько-методологічної культури майбутніх докторів філософії. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2021. Вип. 2 (7). С. 299–308. DOI: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(7\).2021.244869](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(7).2021.244869) (дата звернення: 8.10.2022).
5. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Освітньо-наукова програма «Історія та археологія». Умань, 2021. 25 с. URL: <https://udpu.edu.ua/documents/educational-programs/48210/2021.8F.pdf> (дата звернення: 9.10.2022).

6. Чистовська, І. П. Проектна діяльність як засіб формування педагогічної компетентності майбутніх інженерів-педагогів. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Філософія. Психологія. Педагогіка.* 2007. № 3. URL: http://novyn.kpi.ua/2007-3-2/28_Chistovska.pdf (дата звернення: 10.10.2022).

7. Матвієнко О. В. Система професійної підготовки майбутніх учителів до проектної діяльності. *Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору* : матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 25–28 листоп. 2021 р. Київ, 2021. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8592/matvienko.pdf?sequence=3> (дата звернення: 11.10.2022).

References:

1. Lovka, O. V. (2010) Faktory efektyvnosti ghrupovoji proektnoji dijajlnosti studentiv [Factors of effectiveness of group project activities of students]. Retrieved from www.newlearning.org.ua/sites/default/files/praci/Tezy-konfer-2010/lovka.doc [in Ukrainian].

2. Komar, T. V. (2013) Metodologhija proektnoji dijajlnosti: teoretychnyj aspekt [Methodology of project activity: theoretical aspect]. *Zbirnyk naukovykh pracj Khmeljnycjkogho instytutu socialjnykh tekhnologhij Universytetu «Ukrajina» – Collection of scientific papers of the Khmelnitsky Institute of Social Technologies of the University «Ukraine»,* 2(8), 102–107. Retrieved from file:///D:/Downloads/Znpkhist_2013_2_21.pdf [in Ukrainian].

3. Kobernyk, O. M. (2012) Proektna tekhnologhija: mozhlyvosti zastosuvannja v osviti [Project development: capabilities of implementation in education]. *Pedagoghika vyshhoji ta serednjoji shkoly – Higher and secondary school pedagogy,* 36., 11–18 [in Ukrainian].

4. Berzhanir, A. L. (2021) Formuvannia filosofsko-metodolohichnoi kultury maibutnikh doktoriv filosofii [Formation of the philosophical and methodological culture of future doctors of philosophy]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita – Social work and social education,* 2(7), 299–308. Retrieved from [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(7\).2021.244869](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(7).2021.244869) [in Ukrainian].

5. Umanskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Pavla Tychyny. (2021). Osvitno-naukova prohrama «Istoriia ta arkheolohiia». Retrieved from <https://udpu.edu.ua/documents/educational-programs/48210/2021.8F.pdf> [in Ukrainian].

6. Chystovsjka, I. P. (2007) Proektna dijajlnistj jak zasib formuvannja pedagoghichnoji kompetentnosti majbutnikh inzheneriv-pedagoghiv [Project activity as a means of forming the pedagogical competence of future engineer-teachers]. *Visnyk Nacionaljnogho tekhnichnogho universytetu Ukrainy «Kyjivskij politekhnichnyj instytut». Filosofija. Psykhologhija. Pedagoghika – Bulletin of the National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnic Institute». Philosophy. Psychology. Pedagogy,* 3. Retrieved from http://novyn.kpi.ua/2007-3-2/28_Chistovska.pdf [in Ukrainian].

7. Matvijenko, O. V. (2021) Systema profesijnoji pidghotovky majbutnikh uchyteliv do proektnoji dijajlnosti [The system of professional training of future teachers for project activities]. *Vyshha osvita Ukrainy u konteksti integraciji do jevropejsjkogho osvitnjogho prostoru : proceedings of the Scientific and Practical Conference.* Kyiv. Retrieved from <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8592/matvienko.pdf?sequence=3> [in Ukrainian].